

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.017.03.2021

Pani
Halina Szymańska
Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji
Rolnictwa
ul. Poleczki 33
02-822 Warszawa.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/048 – Pomoc rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: ARiMR lub Agencja), Biuro Powiatowe w Gnieźnie (dalej: BP ARiMR lub Biuro).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Halina Szymańska, Prezes ARiMR ¹ od 20 października 2020 r. do chwili obecnej. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: - Tomasz Nowakowski, Prezes ARiMR od 29 maja 2020 r. do 19 października 2020 r., p.o. Prezesa ARiMR od 28 sierpnia 2019 r. do 28 maja 2020 r. - Maria Fajgier, Prezes ARiMR od 2 listopada 2017 r. do 27 sierpnia 2019 r. (akta kontroli str. 2)
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie udzielenia pomocy finansowej rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2021 r., z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą a także zdarzeń występujących do zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Piotr Iwański, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/72/2021 z 11 maja 2021 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Kierownikiem BP ARiMR w Gnieźnie od 19 lutego 2016 r. był Adam Kwapich

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Biuro Powiatowe ARiMR w Gnieźnie prawidłowo realizowało zadania związane z udzielaniem pomocy finansowej rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy w latach 2018-2020. Wnioski były rzetelnie weryfikowane pod kątem spełniania wymogów określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁴ (dalej: rozporządzenie ARiMR). Decyzje w sprawie przyznania pomocy były wydawane w terminach określonych art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵ (dalej: kpa) lub w terminie wyznaczonym na podstawie art. 36 kpa. Wysokość przyznanej pomocy była określana zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu ARiMR. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła jednostkowego przypadku niepominięcia pomocy dla producenta rolnego w sytuacji, gdy co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem łąk i pastwisk, nie było ubezpieczonych co najmniej od jednego z ryzyk, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia ARiMR.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja zadań w zakresie udzielania pomocy finansowej rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy

Opis stanu faktycznego

1. Do Biura wpłynęło w 2018 r. – 2.846, a w 2019 r. – 2.833 wnioski o udzielenie pomocy producentom rolnym, w których gospodarstwach wystąpiły szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem suszy⁶. W 2020 r. wpłynęło 417 wniosków od producentów rolnych, którym zagrażała utrata płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym w związku z epidemią COVID-19 i którzy w dalszym ciągu odczuwali skutki finansowe suszy, huraganu, ulew, wiosennych przymrozków i powodzi w 2019 r.

1.1. Spośród 2.846 wniosków⁷, które wpłynęły w 2018 r.: 1.770 wniosków dotyczyło pomocy publicznej⁸, a 1.076 – pomocy de minimis⁹. Rozpatrzonych zostało 2.728 wniosków, z tego: w 2.276 przypadkach wydano decyzję o przyznaniu pomocy, a w dwóch przypadkach – decyzję o odmowie przyznania pomocy. Łączna kwota wypłaconej pomocy wyniosła 29.931,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 7)

W przypadku 10 wniosków¹⁰, które zostały poddane szczegółowej kontroli stwierdzono, że spełniały one wymagania określone w §13r ust. 5 rozporządzenia

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz.U. z 2015 r. poz. 187, ze zm.

⁵ Dz.U. z 2021 r., poz. 735.

⁶ W odniesieniu do liczby wniosków o przyznanie płatności obszarowych na 2018 r. (3.859) i 2019 r. (3.740), liczba wniosków o pomoc w związku z klęską suszy w poszczególnych latach stanowiła odpowiednio 73,7% oraz 75,7% liczby wniosków o przyznanie płatności obszarowych.

⁷ Rozpatrzonych zostało 2.728 wniosków, 111 wniosków usunięto (anulowano), sześć wniosków wycofano, a jeden wniosek posiadał status „zarejestrowany”.

⁸ Udzielanej zgodnie przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 193 z 01.07.2014), zwanego dalej "rozporządzeniem nr 702/2014".

⁹ Udzielanej zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013), zwanego dalej "rozporządzeniem nr 1408/2013".

¹⁰ Łączna kwoty pomocy udzielonej na podstawie skontrolowanych wniosków wyniosła 152,6 tys. zł.

ARiMR¹¹. Do wniosków dołączono dokumenty określone w §13r ust. 6 ww. rozporządzenia¹².

(akta kontroli str. 9)

W przypadku dwóch protokołów szacowania szkód, które wpłynęły do Biura stwierdzono, iż na jednym z nich¹³ brak było podpisu osoby, która została powołana do składu komisji i brała udział w szacowaniu strat, a w przypadku drugiego protokołu¹⁴ – w składzie komisji, która dokonywała szacowania nie było przedstawiciela izby rolniczej, który powinien brać udział w tej czynności zgodnie z § 5 ust. 7 pkt 1, w zw. z § 5 ust. 5 rozporządzenia ARiMR.

Kierownik Biura wyjaśnił, że weryfikacja protokołów jak i sporządzanie stosownej adnotacji potwierdzającej te czynności należy do kompetencji wojewody, a kierownik biura nie jest uprawniony do weryfikacji i oceny, czy osoby podpisujące protokół są właściwymi do reprezentowania całego zespołu powołanych komisji.

(akta kontroli str. 9, 75-90, 150-151)

Wszystkie wnioski objęte kontrolą zostały złożone w terminie wskazanym w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej: BIP Ministerstwa Rolnictwa). Decyzje zostały wydane po upływie od 1 do 154 dni od dnia złożenia wniosku do Biura, w tym w przypadku pięciu spraw, decyzje zostały wydane w terminach wskazanych w pismach wysłanych do wnioskodawców na podstawie art. 36 kpa. Jako przyczynę niezłażenia sprawy w terminach określonych w art. 35 kpa podawano: skomplikowany charakter sprawy i dużą ilość spraw procedowanych jednocześnie.

Kierownik BP ARiMR wyjaśnił, że na terminowość wydawania decyzji wpływała głównie kompletność wniosku, rozumiana jako złożenie w pełni wypełnionego i podpisanego wniosku wraz z niezbędnymi załącznikami spełniającymi wymagania formalnoprawne, w tym w szczególności poprawnego i kompletnego protokołu z szacowania strat.

W pięciu powyższych sprawach, decyzje o przyznaniu pomocy zostały wydane w określonych w tych pismach terminach, po upływie od 49 do 105 dni od daty złożenia potwierdzonego przez wojewodę protokołu¹⁵.

Kierownik BP ARiMR wyjaśnił ponadto, że na czas rozpatrywania spraw miały wpływ dwa aspekty: stopień skomplikowania sprawy oraz dostępność środków finansowych zarezerwowanych dla danego programu w planie finansowym Agencji na dany rok. Podał, że w toku postępowania wniosek może wymagać wyjaśnień lub też poprawy dokumentów stanowiących podstawy do przyznania pomocy, np.

---

¹¹ Tj. zawierały m.in. imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres producenta rolnego ubiegającego się o pomoc, numer identyfikacyjny producenta rolnego ubiegającego się o pomoc nadany w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności oraz numer ewidencyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (numer PESEL) albo numer identyfikacji podatkowej (NIP) producenta rolnego ubiegającego się o pomoc, a w przypadku osób fizycznych nieposiadających obywatelstwa polskiego - numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

¹² Tj.: kopię protokołu oszacowania szkód, informacje dotyczące producenta rolnego i prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz informacje o wysokości otrzymanej pomocy publicznej, o których mowa w art. 37 ust. 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej - w przypadku pomocy udzielanej zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 702/2014 oraz oświadczenie albo zaświadczenia dotyczące pomocy de minimis oraz informacje niezbędne do udzielenia tej pomocy, o których mowa w art. 37 ust. 2 pkt 1 i 3 ww. ustawy - w przypadku pomocy udzielanej zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1408/2013.

¹³ Sprawa nr BP269.8110.4433.2018.KJ.

¹⁴ Sprawa nr BP269.8110.3237.2018.LW.

¹⁵ Potwierdzone przez wojewodę protokoły komisji do spraw szacowania szkód wpłynęły do Biura od 5 do 65 dni po dniu złożenia wniosku.

protokołu z oszacowania zakresu i wysokości szkód. Protokoły z oszacowania zakresu i wysokości szkód sporządzane są przez inny organ, w związku z powyższym ich poprawa, wydłuża czas rozpatrzenia wniosku. Wskazał ponadto, że stan obsługi wniosków oraz stan wykorzystania poszczególnych dotacji MRiRW przyznanych na obsługę przedmiotowej pomocy były na bieżąco monitorowane. W ramach tego programu przekazywane były harmonogramy oraz wytyczne dla jednostek terytorialnych Agencji mające na celu sprawne i racjonalne wykorzystanie środków finansowych, by jak w najkrótszym czasie środki wpłynęły na konto beneficjentów pomocy.

(akta kontroli str. 9, 91-98, 124-126)

Wysokość przyznanej pomocy stanowiła iloczyn deklarowanej przez producenta rolnego powierzchni uprawy, na której powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2018 r. suszy, oraz stawki pomocy, której wysokość była uzależniona od rodzaju upraw. Nie przekraczała ona kwot określonych w § 13r ust. 9-11 rozporządzenia ARiMR. W pięciu przypadkach pomoc została pomniejszona o 50%, zgodnie z dyspozycją zawartą w § 13r ust. 12 rozporządzenia ARiMR, gdyż w dniu wystąpienia szkód w uprawach rolnych co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem łąk i pastwisk, nie było ubezpieczonych co najmniej od jednego z ryzyk, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 3 tego rozporządzenia. W jednym przypadku nie pomniejszono pomocy, mimo iż w dniu wystąpienia szkód w uprawach rolnych co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem łąk i pastwisk, nie było ubezpieczonych.

(akta kontroli str. 9, 26-74)

Ponadto kontroli poddano również jeden wniosek o udzielenie pomocy finansowej w związku z wystąpieniem suszy w 2018 r.¹⁶, który w ewidencji miał wpisany status „zarejestrowany”, złożony przez producenta rolnego 18 września 2018 r. Zadeklarowana we wniosku oraz w protokole powierzchnia upraw, na której wystąpiły szkody w wysokości co najmniej 70% danej uprawy, wynosiła 9,93 ha, a powierzchnia na której wystąpiły szkody w wysokości co najmniej 30% i mniej niż 70% wynosiła 53,54 ha. Na podstawie decyzji z 9 października 2018 r. producentowi przyznano pomoc finansową w wysokości 9.930 zł, stanowiącą iloczyn powierzchni określonej w załączniku do wniosku oraz kwoty 1.000 zł (dla upraw, w których wystąpiły szkody w wysokości co najmniej 70%). Nie przyznano natomiast pomocy do pozostałych upraw, na których wystąpiły szkody w wysokości od 30% do 70%. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Departament Wsparcia Krajowego ARiMR (DWK), przeprowadzonej 5 grudnia 2019 r. stwierdzono m.in., że w przedmiotowej sprawie wydano decyzję przyznającą płatność tylko za 9,93 ha, a we wniosku wyszczególniono dodatkowo 53,54 ha powierzchni dotkniętej klęską. Kierownik Biura wyjaśnił wówczas, że w sprawie wydana została decyzja dotycząca powierzchni upraw ze stratami co najmniej 70%. Pracownik Biura przeoczył wydanie kolejnej decyzji dla pozostałej powierzchni objętej stratami. W związku z powyższym Kierownik Biura wystąpił do Dyrektora OR ARiMR w Poznaniu o stwierdzenie nieważności przedmiotowej decyzji, co nastąpiło decyzją z 17 stycznia 2020 r. Następnie, 27 lipca 2020 r. Kierownik BP ARiMR wydał decyzję o przyznaniu pomocy w wysokości 36.700 zł, w której uwzględniono zarówno powierzchnię, na której wystąpiły szkody w wysokości co najmniej 70% danej uprawy, jak i powierzchnię, na której wystąpiły szkody w wysokości co najmniej 30% i mniej niż 70%.

(akta kontroli str. 165-195)

---

¹⁶ BP269.8110.69.2018.LW.

1.2. Do Biura wpłynęły 2.833 wnioski¹⁷ o udzielenie pomocy producentom rolnym, w których gospodarstwach wystąpiły szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem suszy w 2019 r., z tego 1.829 wniosków dotyczyło pomocy publicznej, a 1.004 – pomocy de minimis. Rozpatrzono 2.386 wniosków, z tego w 2.383 przypadkach wydano decyzję o przyznaniu pomocy, a w trzech przypadkach – decyzję o odmowie przyznania pomocy. Łączna kwota wypłaconej pomocy wynosiła 29.006,6 tys. zł. Kwota zaliczek wypłaconych na poczet pomocy wyniosła 557,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 7)

W przypadku 10 wniosków, które zostały poddane szczegółowej kontroli¹⁸ stwierdzono, że spełniały one wymagania określone w §13v ust. 5 rozporządzenia ARiMR¹⁹.

Do wniosków dołączono dokumenty wskazane w §13v ust. 6 ww. rozporządzenia, tj. m.in.: kopię protokołu oszacowania szkód, informacje dotyczące producenta rolnego i prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz informacje o wysokości otrzymanej pomocy publicznej, o których mowa w art. 37 ust. 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej - w przypadku pomocy udzielanej zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 702/2014 oraz oświadczenie albo zaświadczenia dotyczące pomocy de minimis oraz informacje niezbędne do udzielenia tej pomocy, o których mowa w art. 37 ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej - w przypadku pomocy udzielanej zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1408/2013.

(akta kontroli str. 10)

Wszystkie skontrolowane wnioski objęte kontrolą zostały złożone w terminie wskazanym w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Decyzje zostały wydane nastąpiło po upływie od 1 do 170 dni od dnia złożenia wniosku. W siedmiu sprawach decyzje zostały wydane w terminach wskazanych w pismach wysłanych do wnioskodawców na podstawie art. 36 kpa. Jako przyczynę niezłażenia sprawy w terminach określonych w art. 35 kpa BP ARiMR podawało:

- konieczność zmiany uchwały Rady Ministrów z 6 września 2019 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi;
- konieczność uprzedniego uchwalenia i wejścia w życie ustawy budżetowej na 2020 r.

W toku kontroli ustalono, że w sześciu sprawach wystąpiła konieczność oczekiwania na wpływ poprawnego i potwierdzonego przez wojewodę protokołu komisji do spraw szacowania szkód. Wydanie decyzji nastąpiło w terminie od 9 do 95 dni od dnia wpływu potwierdzonego protokołu. Jedna sprawa dotyczyła pomocy de minimis, a opóźnienie w jej załażeniu wynikało z wyczerpania się krajowego limitu skumulowanej pomocy de minimis w rolnictwie w 2019 r.

¹⁷ Z tego rozpatrzonych zostało 2.836 wniosków, 411 wniosków wycofano, a 36 wniosków usunięto (anulowano).

¹⁸ Łączna kwoty pomocy udzielonej na podstawie skontrolowanych wniosków wynosiła 145,0 tys. zł.

¹⁹ Tj. zawierały m.in.: imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres producenta rolnego ubiegającego się o pomoc, numer identyfikacyjny producenta rolnego ubiegającego się o pomoc nadany w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności oraz numer ewidencyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (numer PESEL) albo numer identyfikacji podatkowej (NIP) producenta rolnego ubiegającego się o pomoc, a w przypadku osób fizycznych nieposiadających obywatelstwa polskiego - numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

Kierownik BP ARiMR wyjaśnił, że na czas rozpatrywania wniosku mają wpływ dwa aspekty: stopień skomplikowania sprawy oraz dostępność środków finansowych zarezerwowanych dla danego programu w planie finansowym Agencji na dany rok. W przypadku 2020 r. środki na realizację pomocy były ograniczone, tym samym nie mogły zostać udostępnione jednorazowo, w pełnej wysokości. Udostępniane były w kilku transzach. Podał, że limity środków na przyznawanie pomocy zostały udostępnione w systemie dziedzicznym służącym do obsługi wniosków o przyznanie pomocy i były sukcesywnie zwiększane w miarę przyznawania dla Agencji kolejnej transzy środków na ten cel. Przełożyło się to zatem na terminy rozpatrywania spraw w biurach powiatowych.

(akta kontroli str. 10, 99-118, 163-164)

Wysokość przyznanej pomocy stanowiła iloczyn deklarowanej przez producenta rolnego powierzchni uprawy, na której powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy oraz stawki pomocy, której wysokość była uzależniona od rodzaju upraw. Nie przekraczała ona kwot określonych w § 13v ust. 10-12 rozporządzenia ARiMR. W czterech przypadkach pomoc została pomniejszona o 50%, zgodnie z dyspozycją zawartą w §13v ust. 13 rozporządzenia ARiMR, gdyż w dniu wystąpienia szkód w uprawach rolnych co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem łąk i pastwisk, nie było ubezpieczonych co najmniej od jednego z ryzyk, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 3 tego rozporządzenia. W badanej próbie nie wystąpiły przypadki wypłaty zaliczki²⁰, o której mowa w § 13v ust. 6a-6d ww. rozporządzenia, gdyż pomoc została wypłacona przed dniem 25 kwietnia 2020 r.²¹.

(akta kontroli str. 10)

1.3. Do Biura nie wpłynęły w 2020 r. wnioski o udzielenie pomocy producentowi rolnemu, w którego gospodarstwie rolnym powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem suszy, których wysokość obliczona za pośrednictwem publicznej aplikacji wynosi powyżej 30% średniej rocznej produkcji z ostatnich trzech lat poprzedzających rok, w którym wystąpiły szkody, tj. o pomoc przyznaną na podstawie § 13y rozporządzenia ARiMR. Kierownik BP ARiMR oświadczył, że „w 2020 r. nie było naboru wniosków o udzielenie pomocy rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy”.

(akta kontroli str. 8)

1.4. Do Biura wpłynęło 417 wniosków o udzielenie pomocy rolnikom, którym zagrażała utrata płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym w związku z epidemią COVID-19 i którzy w dalszym ciągu odczuwali skutki finansowe suszy, huraganu, ulewy, wiosennych przymrozków i powodzi w 2019 r., a ich wnioski o pomoc złożone w 2019 r. nie zostały rozpatrzone, tj. o pomoc przyznaną na podstawie § 13z rozporządzenia ARiMR. W 399 przypadkach wydano decyzję o przyznaniu pomocy, a w 18 – decyzję o odmowie przyznania pomocy. Przyczyną odmowy przyznania pomocy było: w 15 przypadkach otrzymanie pomocy w 2019 r. na podstawie §13v rozporządzenia ARiMR, w dwóch przypadkach niezłożenie wniosku o pomoc w 2019 r. oraz w jednym przypadku wykorzystanie limitu pomocy de minimis przez producenta. Łączna kwota wypłaconej pomocy wynosiła 4.918,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 7, 90)

²⁰ W BP ARiMR w Gnieźnie zaliczki otrzymało 223 producentów rolnych.

²¹ Przepis przyznający możliwość wypłaty zaliczek został dodany przez § 1 rozporządzenia z dnia 22 kwietnia 2020 r., zmieniającego rozporządzenie ARiMR z dniem 25 kwietnia 2020 r., i dotyczył wyłącznie tych producentów, którym jeszcze nie wypłacono pomocy.

W przypadku pięciu wniosków²² z 409, które zostały poddane szczegółowej kontroli stwierdzono, że zostały one złożone w terminie wskazanym w BIP Ministerstwa Rolnictwa oraz wskazano w nich elementy wymagane § 13z ust 3 rozporządzenia ARiMR. ww. rozporządzenia²³. Wysokość przyznanej pomocy ustalona była zgodnie z § 13v rozporządzenia²⁴, do którego odsyłał § 13z ust. 4 ww. rozporządzenia.

W badanej próbie wniosków, decyzje o przyznaniu pomocy zostały wydane najpóźniej 15 dnia od daty złożenia wniosku.

(akta kontroli str. 11)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W sprawie nr BP269.8110.1123.2019.BK producent rolny, w punkcie VIII wniosku, złożonego w dniu 16 listopada 2018 r. do BP ARiMR, oświadczył że w dniu wystąpienia szkód w uprawach rolnych co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem łąk i pastwisk, było ubezpieczonych od co najmniej jednego z ryzyk wskazanych w rozporządzeniu ARiMR. Do wniosku załączył kopię polisy, z której wynikało, że ubezpieczeniem objęte było 20,07 ha kukurydzy. Umowę ubezpieczenia upraw rolnych zawarto 2 lipca 2018 r. na okres od 16 lipca 2018 r. do 15 listopada 2018 r. Rolnik zgłosił szkodę do miejscowego urzędu gminy 2 lipca 2018 r. Komisja powołana przez wojewodę, która przeprowadziła oszacowanie szkód 12 lipca 2018 r., ustaliła, że szkoda wystąpiła w okresie między 11 kwietnia 2018 r. a 20 czerwca 2018 r.

Kierownik BP ARiMR w decyzji nr BP269.8110.1123.2019.BG/DM z 6 marca 2019 r. przyznał pomoc finansową w kwocie 13.435 zł, co stanowiło iloczyn powierzchni 26,87 ha oraz kwoty 500 zł. Zgodnie z dyspozycją § 13r ust. 12 rozporządzenia ARiMR pomoc tę pomniejsza się o 50%, jeżeli w dniu wystąpienia szkód w uprawach rolnych co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem łąk i pastwisk, nie było ubezpieczonych co najmniej od jednego z ryzyk, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 3.

Kierownik BP ARiMR wyjaśnił, że w przedmiotowej sprawie, w protokole z szacowania strat, określono jako datę oszacowania szkód w gospodarstwie rolnym poszkodowanego dzień 12 lipca 2018 r. Zdaniem Kierownika BP ARiMR data powstania szkody w uprawie nie powinna być utożsamiana z samym zjawiskiem. Powołał się przy tym na pismo Zastępcy Dyrektora Departamentu Prawnego i Zamówień Publicznych ARiMR z 2 października 2018 r.²⁵, zgodnie z którym „należałoby przyjąć domniemanie, że za dzień wystąpienia szkody należałoby przyjąć dzień, w którym faktycznie została ona stwierdzona”. W dalszej części tego pisma wskazano, że „jeżeli w dniu szacowania szkód uprawy były ubezpieczone, to należy przyjąć, że warunek ubezpieczenia upraw, o którym mowa w par. 13r

²² Łączna kwoty pomocy udzielonej na podstawie skontrolowanych wniosków wynosiła 83,3 tys. zł.

²³ Tj. zawierały imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres producenta rolnego ubiegającego się o pomoc, numer identyfikacyjny producenta rolnego ubiegającego się o pomoc nadany w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, numer identyfikacyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (numer PESEL) albo numer identyfikacji podatkowej (NIP) producenta rolnego ubiegającego się o pomoc, a w przypadku osób fizycznych nieposiadających numeru PESEL - numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość, oświadczenie producenta rolnego o zagrożeniu utraty płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym w związku z epidemią COVID-19 oraz niewypłaceniem pomocy, o której mowa w § 13v ust. 1, oświadczenie producenta rolnego o zrzeczeniu się prawa do pomocy, o której mowa w § 13v ust. 1.

²⁴ Tj. jako iloczyn deklarowanej przez producenta rolnego we wniosku powierzchni uprawy, na której powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi, oraz stawki pomocy.

²⁵ Znak pisma DPiZP-WOPWPR.0211.253.2018.Ajn.

ust. 12 rozporządzenia do przyznania pomocy w pełnej wysokości został spełniony. Mając na uwadze wyżej przytoczone przepisy oraz dokonując wykładni celowościowej należy wskazać, że istnieją argumenty przemawiające za tym, że za dzień w którym wystąpiła szkoda można przyjąć datę szacowania szkód przez Komisję, gdyż faktycznie w tej dacie została stwierdzona szkoda przez Komisję powołaną zgodnie z par. 5 ust. 7 rozporządzenia (...). Odnosząc się do faktu rozpoczęcia okresu ubezpieczenia z dniem 16 lipca 2018 r. Kierownik BP ARiMR wskazał, że umowę zawarto 2 lipca 2018 r., a zgodnie z art. 54 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych²⁶ odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy.

NIK nie podziela tej argumentacji. Wskazana przez Kierownika Biura ustawa reguluje jedynie zasady zawierania i wykonywania umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego i obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych (art. 1 pkt 1 przedmiotowej ustawy). Natomiast zasady zawierania i wykonywania umów obowiązkowego ubezpieczenia upraw od określonego ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych w rolnictwie reguluje ustawa z 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich²⁷, o czym stanowi art. 1 ust. 1 pkt 2. Zgodnie z art. 10c ust. 4 pkt 2 tej ustawy, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia upraw, rozpoczyna się w przypadku ubezpieczenia tych upraw od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez powódź, suszę, grad i przymrozki wiosenne - po upływie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, co znajduje potwierdzenie w polisie, która wskazuje iż okres ubezpieczenia rozpoczął się 16 lipca. Podkreślić należy, że zawarcie umowy ubezpieczenia w ocenie Delegatury nie jest tożsame z ubezpieczeniem upraw, gdyż ochrona ubezpieczeniowa, tj. odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczęła się w dacie wskazanej w pkt I polisy ubezpieczeniowej. Okres ubezpieczenia to okres na jaki zawarto umowę ubezpieczenia, w przedmiotowej sprawie rozpoczyna się on 16 lipca. W momencie zgłoszenia szkody przez producenta rolnego do urzędu gminy, tj. 2 lipca 2018r. oraz przeprowadzenia przez komisję 12 lipca 2018 r. szacowania szkód na miejscu, tj. w gospodarstwie rolnym i stwierdzenia, że susza wystąpiła na danym terenie pomiędzy 11 kwietnia 2018 r. a 20 czerwca 2018 r., uprawy nie były ubezpieczone. Z powyższym względów nie sposób uznać, że spełniony został warunek określony w § 13r ust. 12 rozporządzenia, zatem pomoc dla producenta powinna zostać pomniejszona o 50%.

(akta kontroli str.26-74, 124-148)

Wnioski

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zapewnienie rzetelnej weryfikacji wniosków o udzielenie pomocy finansowej w zakresie istnienia przesłanek do pomniejszenia wysokości pomocy określonej w decyzji

²⁶ Dz.U. z 2021 r. poz. 854

²⁷ Dz.U. z 2019 r., poz. 477

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 2 sierpnia 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Piotr Iwański

Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor

z up. Grzegorz Malesiński

p.o. Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis